MIELIPIDE

Lähetä mielipidekirjoitus Toivomme napakoita, enintään yhden liuskan pituisia kirjoituksia (alle 2 000 merkkiä välilyönteineen). Julkaisemme kirjoituksen nimimerkillä vain poikkeustilanteessa. Lähetä kirjoitus osoitteeseen lukijalta@maaseuduntulevaisuus.fi tai Maaseudun Tulevaisuus, PL 440, 00101 Helsinki. Liitä mukaan yhteystietosi.

YLIÖ

Merimetson ruokavalio on muuttunut Saaristomerellä

Merimetson ravinnosta on keskusteltu Suomessa aktiivisesti kymmenisen vuotta.

Suomeen levittäytymisen alkuvaiheessa merimetson todettiin syövän pääasiassa särkeä ja muita taloudellisesti vähempiarvoisia kalalajeja. Taloudellisesti merkittävien kalalajien – ahvenen, kuhan, silakan ja siian – osuus ravinnosta oli korkeintaan kolmannes, ja pääosan siitä muodosti ahven. Nämä tulokset vakiintuivat yleiskäsitykseksi merimetson ravinnosta Suomessa.

2010 Saaristomerellä aloitettiin laaja ravintotutkimus, jossa selvitettiin muun muassa merimetson saalislajeja, niiden osuuksia ja kokoluokkia.

Tutkimuksessa ravinnosta löytyi 28 kalalajia. Tärkeimmät saalislajit olivat ahven, särki, silakka, kivinilkka, härkäsimppu, kiiski, kuha ja lahna. Runsaasta lajimäärästä huolimatta kahdeksan tärkeintä saalislajia muodostivat noin 90 prosenttia kaikesta syödystä kalasta.

Tutkimuksissa on havaittu viitteitä ahvenkalojen alttiudesta jäädä merimetson saaliiksi.

Saaristomerellä ahven oli tärkein ravintokohde kaikkina vuosina ja tutkimuksen aikana ahvenen merkitys ravinnossa vain kasvoi vuosi vuodelta. Samaan aikaan särjen ja muiden taloudellisesti vähempiarvoisten kalojen merkitys väheni.

Taloudellisesti arvokkaiden kalojen osuus ravinnossa oli vuonna 2013 ensimmäisen kerran yli puolet kaikesta syödystä kalasta. Ahvenen osuus ravinnosta oli viimeisimpänä tarkkailuvuonna 2013 samalla tasolla kuin särjen osuus merimetson ravinnossa levittäytymisen alkuvaiheessa.

Tulokset osoittavat vääräksi sen yleisesti esitetyn käsityksen, että merimetsojen ravinto koostuisi pääasiassa kalastukselle merkityksettömistä kaloista.

Merimetson saaliin valinnassa yksi tärkeä kriteeri on koko. Merimetson pääasiallista ravintoa ovat 5–26 sentin pituiset kalat, vaihteluvälin ollessa 3–46 sentin. Saaristomerellä syötyjen ahventen keskipituus oli 15 senttiä (vaihteluväli 5–29 senttiä) ja kuhien 23 senttiä (vaihteluväli 7–40 senttiä).

Vertaamalla koekalastuksessa saatuja ja merimetson syömiä kaloja havaittiin, että merimetso ei syö kaloja samoissa koon runsaussuhteissa kuin niitä esiintyy meressä, vaan käyttää ravinnokseen usein hieman kookkaampia kaloja.

> Merimetsot vaikeuttavat ammattikalastusta paikallisesti.

Myös tanskalaisessa merkintätutkimuksessa on havaittu, että esimerkiksi 20 sentin mittaisen ahvenen riski joutua merimetson saalistamaksi on suurempi kuin 15 sentin mittaisen.

Useimmissa tapauksissa merimetso ei suoraan kilpaile samankokoisista kaloista kalastajien kanssa, vaan saalistus kohdistuu enimmäkseen kaloihin, joista osa olisi ollut pyyntikokoisia muutaman vuoden sisällä. Tutkimusvuosien aikana ei havaittu saaliskalojen koossa merkittävää muutosta kumpaankaan suuntaan.

Merimetso on siitä edullisessa asemassa, ettei se joudu käymään muiden kalaa syövien lajien kanssa kovaa ravintokilpailua sen kokoluokan kaloista, joita se syö.

Merimetson saalistus poikkeaa petokalojen saalistuksesta siten, että tasalämpöisinä eläiminä merimetsot säilyttävät nopeutensa myös vesien ollessa viileitä toisin kuin vaihtolämpöiset kalat. Tämä näkyy erityisesti alkukeväällä ja syksyllä isokokoisempina saaliskaloina.

Merimetsojen ja saaliskalojen käyttäytymismallien takia saalistus voi myös kohdistua paljon liikkuviin rohkeisiin kalayksilöihin, jotka yleensä ovat myös nopeakasvuisempia kuin aremmat lajitoverinsa.

Merimetso on Suomen rannikolla eniten kalaa ravinnokseen käyttävä lintulaji. Aikuinen lintu syö vuorokaudessa keskimäärin noin 300–540 grammaa kalaa. Saaristomerellä merimetsot käyttivät vuosina 2010–2013 noin 700 000–1 400 000 kiloa kalaa vuodessa laskentatavasta riippuen. Ahventa kului 170–450 tonnia ja kuhaa 30–60 tonnia.

Vuosien välisiin eroihin vaikuttavat merimetsokannan koko sekä se, missä suhteissa saalislajeja on syöty. Kulutuslaskelmat koskivat koko Saaristomerta, mutta ravinnonkulutus keskittyy etenkin isojen kolonioiden merimetsojen ruokailualueille. Näillä alueilla vaikutus kalakantoihin voi olla paikallisesti suurempi kuin muualla.

Vuosien välisen vaihtelun lisäksi vaikuttaa vuoden sisäinen vaihtelu, mikä esimerkiksi ahvenella tarkoittaa, että sen osuus ravinnosta on suurempi keväällä ja syksyllä kuin kesällä poikasten ruokinta-aikana.

Paikallinen vaihtelu esimerkiksi kuhan kohdalla tarkoittaa, että sen osuus merimetson ravinnosta oli sisäsaaristossa noin kymmenen prosenttia ja ulkosaaristossa alle kaksi prosenttia.

Ravintotutkimuksen tulokset osoittivat, että mikäli halutaan saada käsitys merimetsojen vaikutuksista, tulee niiden ravintoa seurata koko avovesikauden ajan useana vuonna.

Merimetson vaikutuksia tulisi arvioida kolonia- tai koloniaryhmäkohtaisesti, jolloin vältettäisiin liiallisesta yleistämisestä johtuvat epävarmuudet arvioitaessa paikallista tilannetta.

Vaikutukset kalakantoihin eivät ole samanlaisia esimerkiksi sisä- ja ulkosaaristossa tai Saaristo- ja Selkämerellä.

Merimetsot ovat löytäneet ekolokeron, jossa ne voivat elää ja lisääntyä menestyksekkäästi. Runsaasti kalaa kuluttavana lintuna sillä on mahdollisuus muokata merellistä ravintoverkkoa siitä, mihin olemme tottuneet.

Merimetson monipuolinen mutta kohdennettu ruokavalio ei romahduta kalakantoja, mutta mahdollisesti se pitää useamman lajin pyyntikokoisten yksilöiden runsauden totuttua pienemmällä tasolla.

Ammattikalastus ei lopu Saaristomerellä, mutta se vaikeutuu paikallisesti merimetsojen takia, koska kalastajien ja merimetsojen kalastusalueet ovat useissa paikoissa lähes identtiset.

JUHANI A. SALMI
Tutkija
HEIKKI AUVINEN
Tutkija
Luonnonvarakeskus (Luke)

Ilmastonmuutosta voi hillitä

Lannan biokaasutuksella voidaan vähentää tehokkaasti ilmastopäästöjä toisin kuin artikkeli Ilmastonmuutos vaikein hillitä maataloudessa (MT 27.7.) antaa ymmärtää.

Jos kaikesta kotieläinten lannasta tuotettaisiin biokaasua tilakohtaisissa biokaasulaitoksissa, voitaisiin maatalouden ilmastopäästöjä vähentää jopa miljoona tonnia vuosittain eli lähes neljäsosa. Tarvittavat laitokset voitaisiin rakentaa kotimaassa noin miljardilla eurolla.

Jos yhtä suureen päästövähennykseen pyritään esimerkiksi sähköautoilla, maksavat pelkästään niiden tarvitsemat akut yli seitsemän miljardia. Sähköautot ovat kaikki tuontitavaraa. Niiden negatiivista tasetta lisää vielä niiden tarvitseman sähköenergian tuotantokapasiteetin rakentamiskustannus. Sähköstähän on jo nyt pulaa Suomessa. Lannasta tuotetun biokaasun polttoarvo, pari sataa miljoonaa, jää puolestaan maaseudun lisätuloksi.

Olavi Toukonummi
Salo

LUKIJAN KUVA

ARI AHLFORS

Peto kukassa

Kukkahämähäkki on saanut Eurajoella saaliikseen tesmaperhosen. Kukkahämähäkki vaanii kukassa saalistaan ja iskee, kun sopiva kohde istahtaa kukalle.

Lähetä kuva
Toivomme kuvia, joiden taustalla on tarina. Lähetä kuvaehdokkaasi osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Liitä mukaan yhteystietosi ja lyhyt kertomus kuvan tapahtumista. Julkaistuista kuvista maksamme palkkion.

Ettei yhdenkään lapsen koulutiestä tulisi painajainen

Koulut ovat alkamassa. Sen huomaa viimeistään siitä, kun kauppojen markkinointikampanjat käynnistyvät. Uusia vaatteita, hienoja reppuja, merkkikenkiä. Samaan aikaan koulujen kanssa pyörähtävät käyntiin erilaiset harrastukset, joihin tarvitaan omat tarvikkeensa. Puhelimenkin olisi hyvä olla sitä uusinta mallia.

Mainonnan ja kaveripiirin vaikutuksesta myös lapset liittävät edellä mainitut ulkoiset tekijät menestykseen ja pärjäämiseen. Näinhän aikuistenkin maailmassa helposti käy.

On perheitä, joissa useammankaan lapsen vaatekerran uusiminen merkkiliikkeessä ei tuota ongelmia. Trendejä pystyy seuraamaan ja harrastamaan kalliitakin harrastuksia silloin, kun vanhemmilla on siihen varaa. On kuitenkin myös niitä, jotka joutuvat suuntaamaan ostoksille kirpputoreille tai halpahallien alennusmyynteihin.

Elämme ajassa, jossa irtisanomisuutiset seuraavat toisiaan, leipäjonot pitenevät ja yhä useampi perhe joutuu elämään köyhyysrajan alapuolella. Ihan tavalliset, koulutetut ihmiset tipahtavat työelämän ulkopuolelle ilman omaa syytään.

Irtisanominen, yritystoiminnan hiipuminen tai sairaus saattaa koskettaa milloin tahansa, ketä tahansa. Hyvin toimeentulevan perheen lapsesta voi yhdessä yössä tulla toimeentulotuella elävän perheen lapsi.

Lapset voivat olla julmia. Joukosta poikkeaminen voi johtaa kiusatuksi tulemiseen. Mikäli joukkoon kuuluminen vaatisi satojen eurojen investoinnit vanhemmilta, joilla rahaa ei ole, mitkä ovat lapsen vaihtoehdot?

Kiusatuksi tuleminen on aina suuri henkilökohtainen tragedia, joka ei voi olla vaikuttamatta lapsen itsetuntoon, kaverisuhteisiin, koulumenestykseen ja sitä kautta koko elämään.

Pahimmillaan tuloksena on nujerrettu, elämänhalunsa menettänyt ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäänyt aikuinen. Moni lahjakkuus on mennyt hukkaan menetettyään uskonsa tulevaisuuteen – pelkästään kiusaamisen vuoksi.

Syy lasten paineisiin on markkinoinnissa ja kaveripiirissä, mutta kasvatusvastuu on vanhemmilla.

Jokainen koulukiusaaja on alun perin ollut lapsi, joka ei kiusaa. Vanhemmat voivat vaikuttaa siihen, ettei omasta lapsesta koskaan tulekaan kiusaajaa. Suvaitsevaisuus, toisten ihmisten hyväksyminen ja toisista välittäminen ovat asioita, jotka opitaan arjen lomassa kotona eikä oppitunnilla koulussa.

Ihmisyys ei ole ulkoista vaan sisäistä, ja jokainen ihminen, olipa sitten rikas tai köyhä, on aina yhtä arvokas.

Kun koulut alkavat, kerrothan lapsellesi, ettei ketään saa kiusata. Lapset kysyvät usein, miksi, mutta vaikka he eivät kysyisikään, hyvät perustelut ovat tarpeen. Lapsen on paljon helpompaa olla fiksu, kun hän tietää, miksi.

Moni kiusattu ei uskalla kertoa kiusaamisesta aikuiselle. Siksi olisi tärkeää, että hiljaisen hyväksymisen sijaan esimerkiksi sinun lapsesi uskaltaisi kertoa aikuiselle, jos kaveria kiusataan.

Puuttuminen voi parhaimmillaan pelastaa toisen elämän, joten, voiko parempaa tekoa tehdä? Se ei vaadi edes paljon vaivaa – vain hippusen rohkeutta!

Henna Kupsala
Siikajoki

Ennen kurki kuolee kuin suo sulaa

EU:n ja Yhdysvaltojen Venäjä-pakotteiden ensisijaisena tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan lännen väittämä Itä-Ukrainan separatistien tukeminen ja luopumaan haltuun ottamastaan Krimin niemimaasta.

Pakotteilla pyritään vaikuttamaan myös siihen, että Venäjän talouden heikentyessä kansalaisten mielipide kääntyy nykyisiä vallanpitäjiä vastaan ja Venäjän uusi tsaari ymmärtää paremmin kansainvälisen yhteistyön merkityksen.

Tähän mennessä pakotteet eivät ole täyttäneet niille asetettuja tavoitteita. Presidentti Vladimir Putinin kannatus on mielipidekyselyissä huippulukemissa, eikä lähitulevaisuudessa vallan vaihtumisesta ole toiveita.

Se sijaan pakotteet ovat osuneet kipeästi EU:n omaan nilkkaan, ehkä eniten Suomeen.

Maidemme välinen kauppa on kutistunut ja matkailuvirta Venäjältä Suomeen hiljentynyt.

Suurimpia kärsijöitä ovat olleet viljelijät, matkailuelinkeino ja vientiteollisuus. Tosiasiallinen työttömyytemme lähentelee puolta miljoonaa.

Venäjä on suurvalta, ja on vaikea uskoa, että se ilman sotaa tulee koskaan luopumaan Krimistä, vaikka valta Venäjällä vaihtuisikin.

Itä-Ukrainan asema on Krimiä helpompi ratkaista. Venäläiset ovat historiansa aikana kärsineet ja kestäneet kovia, ja he ovat tarvittaessa valmiit kestämään melkein mitä vaan.

Ukrainan kriisin ratkaisemiseksi pitäisi tunnustaa tosiasiat. Pakotteet eivät tehoa.

Diplomatia on ainoa käyttökelpoinen keino saada aikaan ratkaisu. Muussa tapauksessa pakotteet saattavat kestää täältä ikuisuuteen.

Taito Taskinen
Kuopio

Metsänparantajille kuuluu kiitos

Metsäala ja metsäteollisuus elävät tällä hetkellä Suomessa nousujohteista aikaa. Yhden jättiläismäisen sellutehtaan rakentaminen liitännäisineen on aloitettu, ja toisen rakentaminen on suunnitteilla.

Myös mekaanisen metsäteollisuuden saralla on tapahtumassa merkittävää kehitystä useissa yksiköissä maan eri osissa.

Erityisesti kääntyvät odotukset myös massiivisen puurakentamisen suuntaan. Esimerkiksi puukerrostalojen rakentaminen on jo oraalla ja epäilemättä kasvava toimiala.

Tämän kehityksen perusedellytyksiä ovat toteutetut, järjestelmälliset metsänhoito- ja metsänparannustyöt.

Metsien kasvuvolyymi on pystytty muutaman vuosikymmenen kuluessa kaksinkertaistamaan.

Kasvu on nyt yli miljoona kuutiometriä vuodessa ja metsien puuvarat ovat yhteensä ennätystasolla.

Puun käyttöä voidaan kestävästi lisätä ainakin 30 prosenttia, mikäli myös jatkossa huolehditaan kestävän metsätalouden perusedellytyksistä, metsien hoito- ja parannustöistä.

Suometsien ojittajat, metsäteiden rakentajat ja metsien lannoituksen pioneerit ovat tehneet suuren työn. Työssä ovat auttaneet merkittävästi tietenkin myös valtion tuki ja metsänparannusvarat.

Metsänparannustöitä ovat ohjanneet kaukonäköisesti alansa hallitsevat työntekijät, joista monet ovat jo täysin palvelleina poistuneet riveistämme.

Heille kuuluu kiitos uraauurtavasta työstä maamme tulevaisuuden hyväksi.

Juhani Jokinen
metsänhoitaja
Tampere

VERKOSSA SANOTTUA

Edullinen hiili vai tuettu uusiutuva?

MT uutisoi maanantaina 3. elokuuta, että Helsingin kaupungin omistaman Helenin tuottamasta energiasta vain viidennes on uusiutuvaa vuonna 2020. Aihe kiritti Facebook-lukijat kipakkaan keskusteluun.

Energia-asioista kirjoitti myös kolumnissaan **Juha Kaihlanen** (MT 3.8.).

Taitaa lehteä sapettaa se, että puun osuus jää alkuperäistä vähemmälle, kun tarkasteluun otetaan auringon, geotermisen ja lämpöpumppujen mahdollisuudet energiantuotannossa. Mutta edes Helsingissä Vihreillä ei ole yksinkertaista enemmistöä, jotta voivat runnoa päätöksiä läpi.
Minä kääntäisin asian niin, että monessa pikkukunnassa keskusta on suurin ryhmä. Kuinka aktiivisia niissä kunnissa ollaan oltu vaihtamaan isoja öljykattiloita hakelämpöön? Tai kun ainoa vihreä kunnanvaltuutettu on esittänyt uusiutuvien käyttöä tai energiakatselmusta, niin onko keskustalaisilta tullut lähinnä pirullista virnuila vastakaikuna? Voisi olla fiksumpaa hyödyntää puu lähipaikkakunnalla kuin käynnistää satojen kilometrien mittainen rekkaralli.

Antti Van Wonterghem

Energia-alalla toimivana tiedän tähän vastauksen. Nämä pikkukunnat tuottavat jo lämpönsä hakkeella tai turpeella pääosin.

Aki Saarinen

Hiili on edullinen polttoaine. Helsingin laitosten kokoluokassa bioenergiaa ei olisi riittänyt. On aivan älytöntä ajaa alas maailman energiatehokkain kivihiilivoimala. Puuta pitäisi haalia sen korvaamiseksi Keski-Suomesta asti ja se ei onnistu kuin helvetinmoisilla tukiaisilla. Nytkään ei missään lämpö/voimalaitoksessa pala kotimainen puu ilman tukia. idiotismia, mitä maatalous"yrittäjät" eivät ymmärrä.

Peter Andreas Pyykkönen

Tervetuloa Peter tutustumaan Kouvolaan Kymin Voiman voimalaitokseen. Siellä tuotetaan prosessihöyryä paperitehtaalle, kaukolämpöä kaupungille ja sähköä valtakunnan verkkoon. Kyllä Suomessa puuta riittää poltettavaksi asti, mutta kivihiilen poltolla Helsingin veroprosenttia saadaan pidettyä 2-3 snt alempana. Tästähän asiassa on lopunperin kyse – ympäristöstä viis.

Kimmo Jokiranta

Jos vihreät ei kohta lopeta tuota "luonnon suojelua" meitä uhkaa hiilenmusta tulevaisuus, tervemenoa kotimainen uusiutuva energia!

Keijo Komu

Kyllähän me kaikki muistamme Pekkarispäätökset Suomen energiapolitiikasta, kun päätti olla antamatta lupaa osaavalle Fortumille henkilökohtaisista syistä. Aurinkoenergian kehitys ei ole lupaavaa lainkaan Suomen perusenergiaratkaisuksi, ei edes sarjoittamalla. Keskusta pelaa riskipeliä Suomen energiapolitiikassa.

Leena Merisaari

Kommentoi juttuja
osoitteessa facebook.com/maaseuduntulevaisuus

TEKSTIVIESTIT

Vaiva vaihtui

Mela korvasi polveni tapaturman. Myöhemmin sama polvi kipeytyi, magneetti paljasti polvesta sekä irtopalat että kulumavian. Päätös: kulumavika. **Ei nimimerkkiä**

Päivämäärät julki

Toivottavasti tukirahat ja maksuajat tulevat pian julki, koska ne täytyy ilmoittaa pankinjohtajalle. Viljat saa unohtaa. **Vesi pellossa**

Maksuaikataulu ja mahdollisia tukisummia vipuun ja MT:n sivuille näkyville. Muuten tulee liian monelle tilalle ylläri. Yhdeksän piinaviikkoa jäljellä ja sitten pettymys? **Ei nimimerkkiä**

Kuinka on?

Tutkiiko poliisi koskaan thai-poimijoiden vankkurien kuskeja. Onko ajokortti vähintään pikku e, väkiluku, kuorman sidonta ja kuskin ajokunto promillet. **Jehu**

Nettikauppaa

On se kumma, jos ei saada ruokaa nettikauppaan. Ilman kauppiasta välikädet pois. **Kurkku 12 senttiä**

Lomitus

Siirrytään lomituksessa 2000-luvulle. Ohitetaan kunnat ja ollaan Melan töissä. Koko maa saman arvoinen, ja ajetut kilometrit korvataan kaikki. **Tasa-arvo**

Etukortti

MTK ei hoida hommia!

Halventaminen loppuu, kun kaikki palauttavat etukortit. **Jos muu ei auta**

Kotimaista

Puheet kotimaisista koneista on ihan täyttä potaskaa. Eihän suomalaista lypsyrobottia ole edes markkinoilla. **Sampo C6**

Eläkemies

Se onkin varmaan oikein huipputehokasta ruuantuotantoa sellaisella luomukotieläintilalla. **Eikö hävetä?**

Energiaa

Helsingin kaupungin energia tekee vähiten uusiutuvan energian käyttöönoton hyväksi. Vihreät ovat siellä vallassa. Muilta kyllä vaaditaan muutoksia? **Timo**

Pekkaset

Kymmenen vuotta yrittäjänä. Serkku ikänsä maatalousyrittäjänä. Molemmilla ovat kaikki pekkaset pitämättä. **Etelän jätkä**

Unohtuiko jotkin?

Onko väeltä jäänyt huomaamatta, että suojavyöhykkeiltä sato pitää korjata tänäkin vuonna? **Kompastunko kerääjäkasviin**

Palautetta

Kiitos J. Kaihlaselle asiallisesta kirjoituksesta ydinvoimasta (MT 3.8.). Kannatan ydinvoimaa puhtaana ja vakaana sähköntuottomuotona, vaikkei se suosittua olekaan. **Ei nimimerkkiä**

Ota kantaa tekstiviestillä
Jaa mielipiteesi muiden lukijoiden kanssa. Lähetä enintään 160 merkkiä pitkä viesti numeroon 173 172. Kirjoita viestin alkuun tunnusteksti MT LU (huomaa tyhjät välilyönnit). Viestin hinta on 50 senttiä.